

Клімкіна Н. Г.
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри
педагогіки та психології
Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
nklimkina@ukr.net

КОМПЕТЕНТНІСТЬ, КОМПЕТЕНЦІЯ ТА СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Відомо, що школа майбутнього починається вже сьогодні. Відстежуючи міжнародну ситуацію, що стосується економічного розвитку низки країн, робимо висновки, що значних успіхів досягають ті держави, які звертають велику увагу на розвиток освіти, враховуючи інноваційні науково-технічні напрямки розвитку сучасного світу.

Школа сьогодення – це динамічна структура, яка перебуває на шляху пошуку раціональних підходів до становлення такої особистості учня, який би зміг знайти себе в складному світі. У наш час це зробити досить непросто, щоб максимально реалізувати свій творчий потенціал на користь суспільству.

Англійський філософ О.Тоффлер зазначав, що сучасна школа орієнтована швидше назад, на минуле неефективної системи, ніж на те нове суспільство, яке ледь помітне на горизонті, що йде їй на зміну, тому необхідно створити систему освіти принципово іншу, суперіндустріальну. А така система не може не бути не інноваційною [9].

Провідною особою школи є педагог (вчитель-предметник, класний керівник, директор школи, педагог-організатор, психолог, соціальний педагог, заступник директора тощо).

В. Сухомлинський зазначав: «Вчителем школа стоїть.».

Саме педагог має перебувати в стані постійного пошуку шляхів підвищення своєї компетентності.

Цей вислів близький до динаміки життя сучасного вчителя: «Потрібно бігти з усіх ніг, щоб тільки залишатися на місці, а щоб кудись потрапити, треба бігти хоча б удвічі швидше» (Л. Керролл).

В іншому разі буде відбуватися пришвидшене психоемоційне вигорання.

А також слушним є вислів для професійного розвитку сучасного педагога: «Дій локально — мисли глобально» [2].

Професійне самовдосконалення розглядається сьогодні як специфічний вид професійної діяльності спеціалістів, як невід'ємний компонент їх підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації, формування їхньої готовності до інноваційної діяльності.

Оновлена освіта покликана формувати не лише носія певних знань, але й всебічно розвинену особистість, здатну використовувати здобуті знання для

конкурентоспроможної діяльності в будь-якій сфері суспільного життя, зокрема для інноваційного розвитку суспільства.

Закономірна формула: компетентний педагог – компетентний випускник.

Проблема педагогічної компетентності цікавила багатьох науковців.

Цікаві підходи до компетентності педагога і взаємодії його з учнями маємо у теорії, яку розробив американський психолог А. Маслоу. У теорії простежується підхід до компетентності як «самоактуалізації особистості», яка доступна людству в цілому або конкретному індивіду. Тому процес навчання, вважав учений, має будуватися на досвіді, котрий з найбільш легко веде до просвітлення і захоплення [6, с. 26].

Питанням становлення і розвитку професійної компетентності спеціалістів присвячені праці І. Бега [1], М. Чошанова, Н. Кузьміной, Е. Зеєра, А. Маркової, В. Сластьоніна, А. Хуторского, А. Усової та інших.

Ш. Амонашвілі розглядає педагогічну діяльність як творчий процес.

В. Бондар вважає, що компетентний учитель організує педагогічну діяльність так, щоб вона була спрямована на отримання усвідомленого результату.

М. Коломієць розглядає компетентність як сукупність знань, умінь, навичок, які потрібні для успішного виконання його функцій навчання, виховання, розвитку особистості дитини.

А. Маркова вважає, що професійно компетентна людина та, яка:

- успішно розв'язує завдання навчання й виховання, готує для суспільства випускника з бажаними психологічними якостями;
- задоволена професією;
- досягає бажаних результатів у розвитку особистості учнів;
- має й усвідомлює перспективу свого професійного розвитку;
- відкрита для постійного професійного навчання;
- збагачує досвід професії завдяки особистому творчому внеску;
- соціально активна в суспільстві;
- віддана педагогічній професії, прагне підтримувати навіть у складних умовах її честь і гідність, професійну етику;
- готова до якісної та кількісної оцінки своєї праці, уміє сама це робити.

З оперттям на дослідження науковців, хочемо з'ясувати відмінність між поняттями «компетентність» і «компетенція», визначити складові професійної компетентності сучасного педагога.

Українські педагоги під терміном «компетенція» розуміють передусім коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи. У межах своєї компетенції особа може бути компетентною або некомпетентною, тобто мати компетентність у певній сфері діяльності. Ключова компетентність, на думку українських педагогів, є об'єктивною категорією, яка фіксує суспільно визнаний комплекс знань, умінь, навичок певного рівня, що можуть бути використані у різних сферах діяльності людини. Вона може бути визначена як спроможність людини здійснювати складні поліфункціональні, поліпредметні, культурно доцільні види діяльності, ефективно розв'язуючи відповідні

проблеми [8]. Із впровадженням Нової Української Школи основною моделлю буде така: вчитель, який буде працювати комплексно.

У словнику С. Ожегова означено, що «компетентна – це знаюча, обізнана, авторитетна у певній галузі людина» [3].

Компетентність – це здатність приймати рішення й нести відповідальність за їх реалізацію у різних галузях людської діяльності. Поняття компетентності передбачає сукупність фізичних та інтелектуальних властивостей людини, які необхідні їй для самостійного й ефективного виходу з різних життєвих ситуацій, щоб створити кращі умови для себе в конструктивній взаємодії з іншими.

Педагогічна компетентність учителя – це єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності.

Отже, компетентність означає наявність знань про різні аспекти життя людини, навичок творчого володіння інтелектуальним і фізичним інструментарієм, здатності взаємодіяти з іншими людьми в різних ситуаціях, враховуючи конфліктні; характеризує повноту, достатність та адекватність здійснюваних дій, що базуються на наявності великих знань та відповідного практичного досвіду [4]. Під компетентністю сьогодні розуміється інтегрована характеристика якостей особистості людини і рівня її підготовки до виконання діяльності у відповідній галузі [5].

Поняття «компетенція», «компетентність», «професійна компетентність» мають спільні складові, такі як розуміння у відповідній галузі знань, досвід діяльності і, звичайно ж, знання та вміння [3, с. 88 – 89].

Вважаємо, що професійна компетентність сучасного педагога має включати такі складові: інформаційну, педагогічну, психологічну, правову, виховну, соціально-педагогічну, тайм-менеджмент.

Дана тема є досить актуальною на сьогоднішній день та в перспективі розгляду та порівняння із зарубіжним досвідом [7].

Література

1. Бех І. Д. Виховання особистості. У 2-х кн. Кн. 1: Особистісно-орієнтований підхід: теоретико -технологічні засади: наук. видання. Київ: Либідь, 2003. 280 с.

2. Білявський Г. О., Падун М. М., Фурдуй Р. С. Основи загальної екології. Київ: Либідь, 1993. 304 с.

3. Валерія Волошка. Управленческа компетентность специалиста социальной сферы. Выпуск XV-XVI. Ч.2. Івано -Франківськ – Горлівка, 2007. 220 с. Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. Івано - Франківськ – Горлівка, 2007. 220 с.

4. Гіджеліцький І. К., Іова В. Ю. Робочий зошит класного керівника. Кам'янець-Подільський: Мандрівець, 2019. 56 с.

5. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст.141) {Із змінами, внесеними згідно із законами № 2222—IV від 08.12.2004, ВВР, 2005 №2, ст.44 №2952—VI від 01.02.2011, ВВР, 2011, № 10, ст.68, № 586—VII від 19.09.2013, ВВР, 2014, №11, ст. 142, №742—VII від

21.02.2014 ВВР.2014, №11, ст.143, №1401—VIII від 02.06.2016//Вища рада правосуддя. Офіційний сайт. Нормативні акти. URL: http://www.vru.gov.ua/legislative_acts/1 (дата звернення 24.10.2019).

6. Маслоу А. Самоактуалізація личности и образование: пер. с англ. Донецьк, 1994. 26 с.

7. Міжнародні підходи до компетентності. 2007. URL: <https://osvita.ua> (дата звернення: 11.09.2007).

8. Освіта України в XXI столітті: проблеми та перспективи розвитку. URL: <http://ua.textreferat.com> (дата звернення 26. 03.2008).

9. Тоффлер А. Футурошок: пер. с англ. СПб.:Лань, 1997. 326 с.

УДК 372. 31

Коваль Н. І.

майстер виробничого навчання,
ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти»
nataliyakoval354@gmail.com

НЕСТАНДАРТНІ УРОКИ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ТА ВИМОГИ ДО ЇХ ПРОВЕДЕННЯ

Нестандартне навчання – форма організації учбових занять, яка сприяє створенню під керівництвом майстра в/н проблемних ситуацій і підвищує активну самостійну діяльність здобувачів освіти з їх вирішення, внаслідок чого і відбувається розвиток розумових здібностей, творче оволодіння знаннями, навичками, вміннями, підвищується зацікавленість предметом.

Нестандартні уроки передбачають переорієнтацію процесу навчання з інформативної форми на розвиток особистості, індивідуально-диференційований і особистісно-орієнтований підходи до навчання. У цьому процесі найважливіше місце належить уроку виробничого навчання – основній формі навчання, а також його різновиду – нестандартному уроку. Удосконалення методики проведення нестандартного уроку виробничого навчання розглядається як один із найважливіших напрямків підвищення пізнавального інтересу здобувачів освіти, якості їх знань, умінь та навичок.

Зміни в навчальному процесі ставлять нові вимоги до діяльності майстра в/н, яка орієнтована на здобувача освіти, і це викликає необхідність по-новому підійти до проблеми нестандартного уроку. Актуальність проблеми полягає в тому, щоб через удосконалення методики проведення нестандартних форм виробничого навчання виховувати у здобувачів освіти професійний інтерес. Розробкою методики проведення нестандартних уроків навчання займались А. Бородай, Ю. Мальований, О. Дорошенко, С. Ніколаєва, О. Тернопольський, І. Підласий та інші.

Поняття та сутність нестандартних форм навчання.

Чіткого визначення «нестандартний урок» у педагогічній літературі досі не існує. Найбільш поширеною є характеристика такого уроку як